

Edicija INTEGRALI

knjiga 8

Urednik:
Alen Bešić

© Daša Drndić i Fraktura, 2016

© za ovo izdanje KCNS, Novi Sad i Partizanska knjiga,
Kikinda 2023

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene saglasnosti izdavača.

Daša Drndić

EEG

2023

Maši i Gojku

U nastojanju da se odvojimo od svojih muka, ludilo nam je posljednje pribježište.

Ono što me je spasilo, bilo je razmišljanje o samoubojstvu. Da nisam razmišljao o samoubojstvu, sigurno bih se ubio. Tako, želja da umrem moja je jedina i jedinstvena briga; sve sam joj žrtvovao, čak i smrt.

E. M. Cioran, *Cahiers 1957–1972*,
Pariz, Gallimard, N. R. F., 1997.

Naravno da se nisam ubio.

Iako, tiha samoubojstva vrebaju odasvud. Šuljaju se. Tiha samoubojstva nisu nasilna samoubojstva, postupna su i traju. Moja sestra Ada tiho se samoubija. I ja se ponekad polagano samoubijam, kad mi dođu faze, onda se nakratko trgnem, povratim se. Tiho samoubojstvo može biti prejedanje, ali i gladovanje, što se često vidi kod ambicioznih i nesigurnih anorektičara i kod staraca koji su izgubili zube i mjesto u životu, pa zure u televizijski ekran i jedu banane i sladoled, ako za njih imaju para. Ali gladovanje može biti i prisilno, kad ljude netko drugi ubija (tiho ubojstvo), kad ljudi ne žele biti gladni, a ipak jesu.

Nedavno je u velikom transnacionalnom trgovačkom centru pred zaštitarom bježao muškarac s komadićem bifteka u jakni. Zaštitar ga je sustigao i smotuljak mesa završio je na podu. Čovjek, kojeg zaštitar naziva lopovom, uspio je pobjeći, ali ostao je bez mesa. Možda se taj čovjek trebao opredijeliti za neku jeftiniju varijantu, kao drugi jedan koji se bacio na piliće. Ušuljao se u podrum obiteljske kuće u Velikom Grđevcu i iz zamrzivača odnio četrdeset kilograma smrznutih pilića i patka u vrijednosti od devet stotina kuna. U novinama piše da lopova, koji će ukrasti piliće i patke, njihovi vlasnici – nisu očekivali. Mislili su valjda da u tom selu s 3313 žitelja od kojih su 80% Hrvati, svi se međusobno vole, da su svi isti.

Možda je sigurnije skupljati puževe, onda ih prodavati, pa od prodanih puževa kupiti nešto za jelo, recimo palentu, ili možda samo platiti račun za struju. To „policajci” Evropske unije ne brane, naprotiv, takvo snalaženje potiču. Puževe treba skupljati u travnju (tako misli i onaj pjesnik Eliot), jer u travnju obično padaju kiše, pa puževi glatko puze, zanesu se, izlaze iz svojih skrovišta i tad ih skupljači puževa lako hvataju. Skupljači puževa savjetuju skupljanje isključivo odraslih puževa, onih veličine od 34 milimetra naviše, jer od sitnih puževa nema koristi. Tako, skupljači puževa skupljaju puževe, onda ih prodaju otkupljivačima puževa koji im plaćaju pola eura za kilogram sakupljenih puževa, pa ih ti otkupljivači puževa preko svojih poslovnih partnera distribuiraju u zemlje Evropske unije, u restorane, gdje onda te puževe, te *escargots*, izvađene iz kućica, kuhaju u maslacu, vinu ili temeljcu uz dodatak češnjaka i ostalih začina, potom ih u kućice vraćaju i s malim kliještima za držanje kućica i s malim uskim viljuškama za vađenje puževa, serviraju gostima u porcijama od šest do dvanaest komada, a gosti ih onda umaču u nove guste aromatične umake, cmaču usnama i govore *mmmmmm*.

Tiha samoubojstva posjećuju i mlade. Sad sve više. Tiha samoubojstva dolaze onima koji su izolirani, koji su postali društveni otpad, a pošto su postali društveni otpad, često se alkoholiziraju, što će, ili se drogiraju, onda se razbole pa postaju depresivni i tuguju. Znam jednog (starijeg) koji se ipak ubio, ostavio je ceduljicu na kojoj je napisao, *Potreban mi je mir i ovo je jedini način da ga pronađem*. Imao je šezdeset i sedam godina.

Znanstveno je dokazano, često se nevidljivo i vidljivo ubijaju oni koji teško prihvataju promjene, koji su onako, malo kruti, kognitivno rigidni, neadaptabilni, konzervativni (pri lijepe se za tradiciju, za ognjišta, za domovinu, za Crkvu, i ne

puštaju), koji su poslušni i emocionalno sputani, toliko su emocionalno sputani da se zaboravljaju smijati, misle da treba uglavnom biti ozbiljan; koji su disciplinirani, koji se daju disciplinirati, jer vjeruju da će onda završiti u raju. Na kraju puknu.

Ali, ne mora biti tako. Ubijaju se i oni kojima ovi prvi stežu pluća i mozak, ne daju im disati.

Čuj, pomiri se s tim. Ono što nas kod smrti najviše užasava nije nestanak budućnosti, nego gubitak prošlosti. Zapravo, zaboravljanje je vid umiranja, a ono je vječito prisutno u životu.

Kundera

Imam i ja nešto na tu temu. Smrt nije događaj u životu: ne živimo kako bismo iskusili smrt. Ako vječnost shvatimo ne kao beskonačno vremensko trajanje, nego kao bezvremenost, onda vječni život pripada onima koji žive u sadašnjosti. Naš život nema svršetak, kao što ni naše polje vida nema granica.

Wittgenstein

Dakle, nisam se ubio. Nisam ni otišao. Ništa i nikoga nisam napustio, sve oko mene onako je kako je bilo; tu su knjige, tu je namještaj i moja mala probrana kolekcija čaša, tu je moja garderoba – iznošene košulje (sto posto pamuk), moje slike na zidu i ja od nekada koji sad više nije. Sve stoji, samo se prostor giba. Otputovao sam ne bih li proučio neke mrtvosti, izbliza promotrio te mrtvosti koje nikako da umru. Poslagane u neprobojne kaveze od mliječnog stakla, gledane izvana,

te mrtvosti doimaju se kao lelujave figure, mutne i nečujne, a žive. Tako, na svojim kratkim putovanjima promatrao sam te goleme kaveze, primicao im se, o njih kuckao, na njih polagao dlan ne bih li prizvao one unutra zatočene, ne bi li mi se primakli, ne bih li im kroz to debelo mliječnobijelo staklo nešto rekao, to da ih poznajem, te zatočene ljude, da pamtim njihove priče, da čuvam njihove živote, ali oni su samo blaženo plesali, bestjelesni u vakuumskoj tišini. Za njih ostao sam nevidljiv, potpuno izvan.

Onda sam se vratio.

Onomad, napustio sam Rijeku, jezik, tijelo, iscurio sam kapajući. Sad skupljam ostatke (sebe), tu smjesu nalik mokrom pijesku koji djeca gnječe, prave klimave figure, napukle, izobličene i sive. Sad sam kašast, sad sam kaša koja se rastače, koja bježi od forme, kaša zgnječenih organa, *mush*. Srčika, pulpa, bezobličje. Pabirčim i okrške, patrljke tuđih života, ne bih li im dao kakvo obličje, makar i nakaradno, istrzano obličje iz kojeg povremeno zaiskri, pa povjerujem kako svud naokolo ipak nije mrak.

Grad se nije promijenio. Ljudi i dalje u velikim amplitudama hodaju ukoso. Naglo skreću i presijecaju mi korak, iskaču preda me kao u trilerima, pri čemu svaki put pretrnem. Šetači-hodači ne drže se svoje desne strane, napadaju; banu, oduzimaju mi ritam, hodajući ritam koji je kljakav i štucav, pa i *moj* hod sad postaje neuredan, isprekidan i istrzan. Nakaradan. Na ulici ljudi oko mene zuje, viču, primiču se, krađu mi i te ostatke koračanja, onda zastanem, ukopam se i propuštam ih, nek prođu, nek odu, nek mi ostave bar mali prostor čistine da više ne slušam bljezgarije, ispraznosti od kojih mi prsa drhte, a mozak doživljava elektrošokove koji mi brišu misli. Prije neki dan sjeo sam da predahnem, da popijem kavu, da počistim ostatke jutarnjih mora, lelujavih snova.